

vestlandsindeks™

KVARTALSVIS FORVENTNING SINDEKS FOR VESTLANDSK NÆRINGS LIV

Er veksttoppen nådd?

TOPPEN ER NÅDD

Forventninger om lavere etterspørsel og lønnsomhet tyder på at veksttoppen er nådd for denne gang.

POSITIVT I OLJEBRANSJEN

Økt aktivitet på sokkelen øker forventningene til oljerelaterte bedrifter.

STORE FORSKJELLER

Sogn og Fjordane med historisk lave forventninger, mens Rogaland er oppe på 2013-nivåer

Fakta om Vestlandsindeks

Vestlandsindeks er en kvartalsvis temperaturmåler for næringslivet på Vestlandet utarbeidet av Sparebanken Vest i samarbeid med Respons Analyse, og ble første gang presentert februar 2012. Dette er den 28. utgaven av Vestlandsindeks, og undersøkelsen ble gjennomført blant 700 bedrifter i perioden 5. til 19. november 2018.

Bedriftene er tilfeldig utvalgt med to eller flere ansatte, fordelt på 200 bedrifter i Rogaland, Hordaland og Møre og Romsdal og 100 i Sogn og Fjordane. Respondentene blir spurt om viktige indikatorer som blant annet etterspørsel, sysselsetting, investering og markedsutsikter de tre foregående månedene og

hvordan de forventer at utviklingen skal bli neste halvår. Vestlandsindeks kan være mellom 0 og 100. Et tall over 50 indikerer at bedriftene har et positivt syn på den økonomiske situasjonen og utviklingen, mens et tall under 50 indikerer pessimisme. For fjerde kvartal 2018 viser Vestlandsindeks en resultatindeks på 62,8 og en forventningsindeks på 65,6. Resultatindeksen viser bedriftenes opplevelse av markedsituasjonen de siste tre måneder, mens forventningsindeksen viser bedriftenes forventninger til markedsituasjonen de neste seks måneder. Tilsvarende tall for fjerde kvartal 2017 var 61,0 og 65,9.

Er veksttoppen nådd?

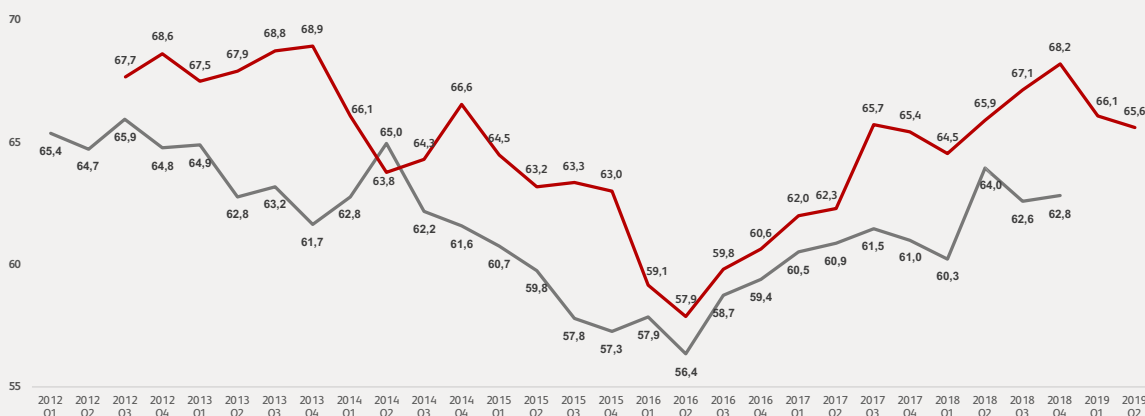
Resultatene fra Vestlandsindeks 4/2018 tyder på en stabilisering av vestlandsøkonomien. En moderat vekst i sysselsetting, etterspørsel og investeringer bidrar til å trekke resultatindeksen opp i fjerde kvartal. Særlig bedrifter med betydelige deler av omsetningen knyttet opp mot petroleumsnæringen bidrar til den positive utviklingen. På tross av den siste tids nedgang i oljeprisen, har økt aktivitet på sokkelen gjort at petroleumsbedrifter melder om økt aktivitet de siste tre månedene. Oppsvinget i aktiviteten på sokkelen har gjort at bedrifter med store deler av omsetningen mot oljenæringen har oppjustert forventningene sine mest for de neste seks månedene.

Generelle forventninger om lavere etterspørsel og lønnsomhet bidrar likevel til å trekke den totale

forventningsindeksen ned for andre kvartal på rad. Nivået på indeksen er fremdeles høyt, men nedgangen signaliserer at vi kan vente oss en lavere veksttakt for vestlandsøkonomien i tiden som kommer. Økte renter ute og hjemme, mindre robust vekst i verdensøkonomien og økte handelsbarrierer bidrar til å dempe veksttakten, også på Vestlandet.

Mens trenden i Rogaland fortsatt er positiv, er motstykket Sogn og Fjordane. Bedriftene i Sogn og Fjordane melder om den laveste forventningsindeksen på over 6 år. Utsiktene til svakere vekst ute, økte renter hjemme, og sterkere kronekurs demper forventningene i typiske turistbransjer som hotell- og reisebedrifter.

Vestlandsindeks 4/2018*

*Forventningsindeksen er skjøvet to kvartaler fram for bedre illustrere sammenhengen mellom Vestlandsbedriftenes opplevelse av markedsituasjonen de siste tre måneder og forventninger til markedsituasjonen de neste seks måneder. Historisk har Forventningsindeksen vært en god ledende indikator for Resultatindeksen.

Resultat- og forventningsindeks

Resultatindeksen viser hvordan bedriftene på Vestlandet har opplevd den økonomiske situasjonen de siste tre måneder. I Vestlandsindeks 4/2018 går resultatindeksen opp til 62,8, fra 62,6 i tredje kvartal. Ser vi på utviklingen de siste tre måneder under ett, tyder det på at vestlandsøkonomien har stabilisert seg på et nivå med gode resultater etter en lengre periode med høyere vekst.

På bransjenivå er det «forretningsmessig tjenesteyting», «bygg og anlegg», «industri og kraft», samt «eiendom og finans» som bidrar til å trekke den totale resultatindeksen opp, mens «varehandel», «shipping, transport og lagring», «jordbruk, skogbruk og fiske», og særlig «overnatting- og serveringsvirksomhet» er bransjer som melder om lavere resultatindeks enn ved forrige kvartal. Ser vi nærmere på resultatindeksens underindekser viser de moderat oppgang for sysselsetting, investeringer og etterspørsel, mens lønnsomheten går noe tilbake mot forrige kvartals måling.

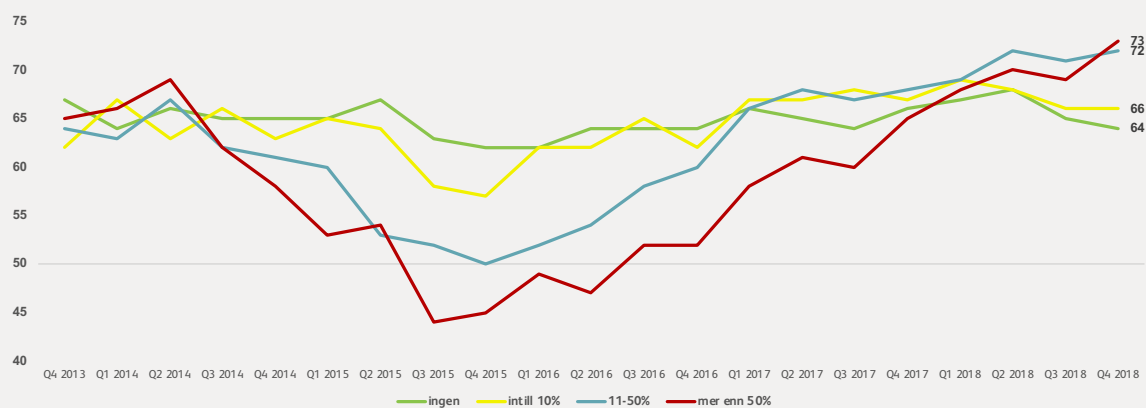
Forventningsindeksen viser hvilke forventninger vestlandsbedriftene har for den økonomiske situasjonen de neste seks måneder. Vestlandsindeks 4/2018 viser nedjustert optimisme blant vestlandsbedriftene for andre kvartal på rad, der indeksen ender på 65,6, ned fra 66,1 forrige kvartal. Nedjusteringen finner sted etter en lengre periode med gryende optimisme og kan tyde på at vestlandsbedriftene nærmer seg ferdig med opphenting etter oljeprisfallet.

I tråd med SSBs Konjunkturtrendene 2018/3 ser altså vestlandsbedriftene for seg et mer moderat tempo i den økonomiske veksten i tiden fremover. På bransjenivå er det «varehandel», «shipping, transport og lagring», «bygg og anlegg», og særlig «overnatting- og serveringsvirksomhet» som bidrar til de nedjusterte forventningene,

mens «forretningsmessig tjenesteyting», «industri og kraft», «jordbruk, skogbruk og fiske», samt «eiendom og finans», har økt fremtidsroen sin siden forrige kvartal. Forventningsindeksens underindekser viser en generell økning i optimismen knyttet til investeringer og sysselsetting, mens forventninger om lavere lønnsomhet og etterspørsel det neste halvåret trekker den totale forventningsindeksen ned.

I foregående Vestlandsindekser har petroleumssektorens opphenting av bedrifter skjermet for petroleumssektoren vært et gjenvendende tema. Ved inngangen til 2018 så vi at bedrifter med høyere andel av omsetning knyttet til olje- og gassrelatert virksomhet igjen hadde forventninger på nivå med sektorer skjermet fra petroleumsvirksomhet. Vestlandsindeks 4/2018 viser at den positive utviklingen i petroleumsnæringen har holdt frem, mens bedrifter skjermet for næringen har hatt en tilnærmet flat utvikling. I tråd med at investeringene igjen tar seg opp på norsk sokkel, ser vi nå at bedrifter med en større andel av omsetningen knyttet til olje- og gassrelatert virksomhet har markant høyere forventningsindeks enn bedrifter med liten eller ingen tilknytning til petroleumsnæringen. Bedrifter med mer enn 50 % av omsetningen knyttet til olje- og gassrelatert virksomhet rapporterer en forventningsindeks på 73 for det neste halvåret, mot 64 for bedrifter skjermet for næringen. Den samme utviklingen er tydelig i resultatindeksen, hvor tilsvarende tall er henholdsvis 67 for bedrifter med mer enn 50 % av omsetningen knyttet til olje- og gassrelatert virksomhet mot 61 for bedrifter skjermet for næringen.

Forventningsindeks fordelt etter andel av omsetning i olje- og gassrelatert virksomhet

Sysselsetting

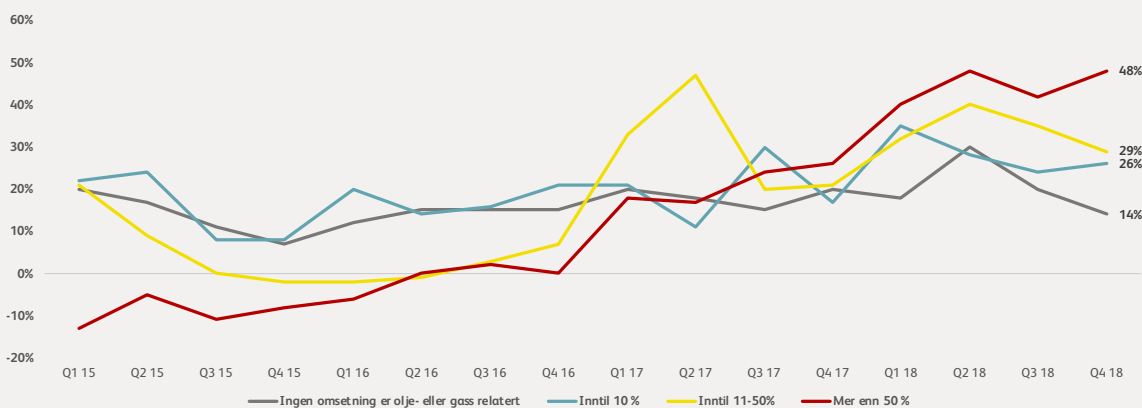
Vestlandsbedriftene rapporterer om økt jobbvekst sammenlignet med forrige kvartal, og en tilsvarende større andel av bedriftene forventer en økning i antall årsverk det neste halvåret. Ser man på utviklingen i underindeksene for sysselsetting de siste tre kvartaler under ett, tyder mye på en utflating i sysselsettingsveksten. Samtidig er det stor variasjon i sysselsetningsutviklingen mellom bransjer. Industri og transport nyter godt av bedre tider i petroleumsbransjen, mens bygg- og anleggsbransjen, samt varehandel og annen tjenesteyting begge nedjusterer sysselsetningsforventningene for andre kvartal på rad. At vi totalt sett ser en utflating i sysselsetningsindeksene tyder likevel på at vi nærmer oss full sysselsetting på Vestlandet. Kampen om talentene tilspisser seg, og vil trolig lede til økt lønnsvekst.

Resultatindeksens underindeks for sysselsetting går marginalt opp fra forrige kvartals måling, fra 53,7 til 54,0. Ser man utviklingen i indeksen de siste tre kvartaler under ett, har denne vært tilnærmet flat. Dette understøtter prognoser fra tidligere vestlandsindekser om at vi nærmer oss full sysselsetting på Vestlandet.

Samtidig tar forventningsindeksens underindeks for sysselsetting seg noe opp etter forrige kvartals tilbakegang, og ender på 55,6, opp fra 54,6. Dette kan tyde på økende konkurranse om den tilgjengelige arbeidskraften, som igjen vil lede til økt lønnsvekst.

Det er særlig næringsgruppene «forretningmessig tjenesteyting», «industri, kraft og oljeutvinning» og «shipping transport og lagring» som forventer økt sysselsetting det neste halvåret. Samtidig opplever næringsgruppene «bygg og anlegg» og «varehandel og annen tjenesteyting» nedjusterte sysselsetningsforventinger for andre kvartal på rad, mens «overnatting og serveringsvirksomhet» holder det lave nivået fra Vestlandsindeks 3/2018. Det tydelige skillet i hvor nye arbeidsplasser skapes illustreres ytterligere av at blant bedrifter med mer enn 50 % av omsetningen knyttet til olje- og gassrelatert virksomhet er netto andel som forventer å øke antall årsverk 48 %, mot bare 14 % blant bedrifter skjernet for petroleumsnæringen.

Netto andel som forventer å øke antall årsverk neste seks måneder mot andel av omsetning knyttet til olje- og gassrelatert virksomhet

Investeringer

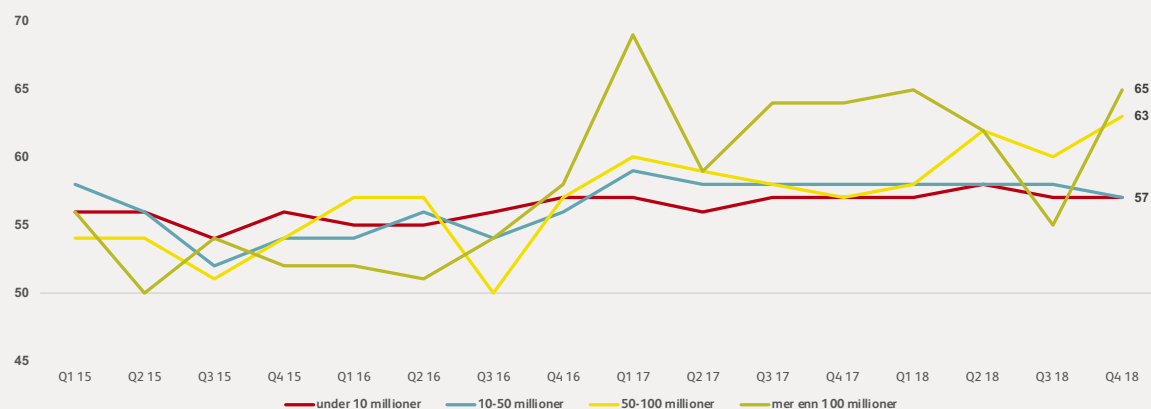
Etter hvert som vestlandsøkonomien stabiliserer seg, ser også investeringsnivået blant vestlandsbedriftene ut til å ta seg opp. Vestlandsindeks 4/2018 viser en bred oppgang i resultatindeksens underindeks for investeringer, som går på tvers av både bransjer og grad av tilknytning til petroleumssektoren. Når vi ber bedriftslederne anslå investeringsnivået for de neste seks månedene blir det dog et tydeligere skille mellom bedrifter. Det er særlig store virksomheter, og virksomheter knyttet til petroleumsindustrien som melder om økt investeringslyst.

Resultatindeksens underindeks for investeringer går opp fra 55,6 i tredje kvartal til 56,4. Ser man bort i fra den sterke målingen i andre kvartal 2018, må man tilbake til andre kvartal 2014 for å se tilsvarende nivåer på indeksen. Oppgangen ser også ut til å favne bredt, der alle bransjer i utvalget, foruten «overnatting- og serveringsvirksomhet», kan rapportere oppgang i resultatindeksens underindeks for investeringer. Vi ser også at andelen som har økt investeringene de siste tre månedene har økt fra forrige kvartal for både bedrifter i og utenfor petroleumssektoren.

Forventningsindeksens underindeks for investeringer ligger også på et historisk høyt nivå, og går fra tredje til fjerde kvartal opp fra 57,2 til 57,9. I investeringsforventningene for de neste seks måneder er det dog større variasjon mellom bransjene, og det er i hovedsak forventninger om økte investeringer i industrien og i forretningsmessig tjenesteyting som bidrar til oppgangen i underindeksen. Særlig store bedrifter med mer enn 50 millioner omsetning, eller mer enn 25 ansatte venter økning i investeringsnivået, mens små og

mellomstore bedrifters investeringsforventninger har vært nær konstant de to siste årene. Forskjellene i investeringsforventningene kommer også tydelig frem i petroleumsnæringen. SSB oppjusterte nylig sine investeringsanslag for petroleumsnæringen for 2019. Konsistent med dette viser Vestlandsindeks at 40 % av bedriftene med mer enn 50 % av omsetningen knyttet til olje- og gassrelatert virksomhet forventer økte investeringer det neste halvåret, mot 27 % blant bedrifter skjermet for petroleumsnæringen.

Forventningsindeksens underindeks for investeringer mot bedriftens omsetning

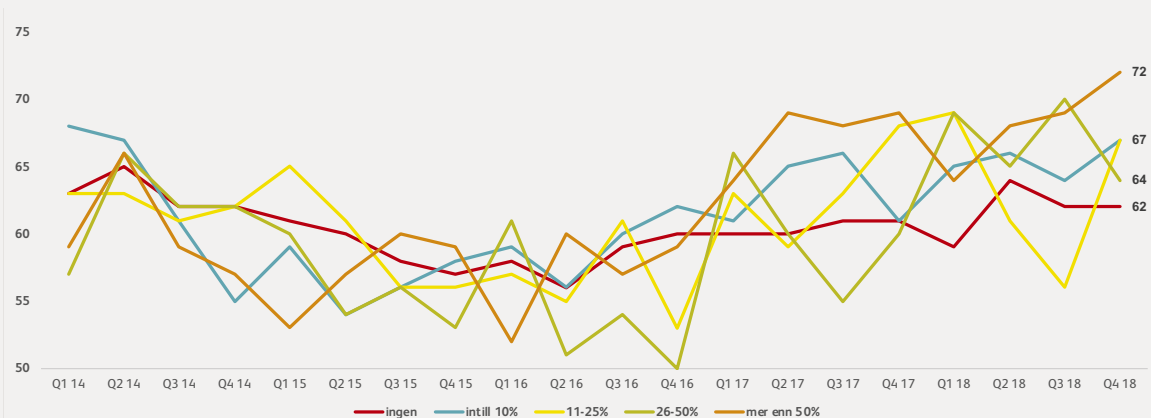

Eksport

Trusselen om økte tollbarrierer og handelskrig har skapt usikkerhet i eksportmarkedene, men tilbakemeldingene fra bedriftene i Vestlandsindeks 4/2018 tyder på at eksportbedriftene på Vestlandet, på tross av den siste tids nedgang i oljeprisen, fremdeles nyter godt av en svak krone. Bedrifter med mer enn 50 % av omsetningen rettet mot eksportmarkedet kan melde om en resultatindeks på 72, ti poeng høyere enn bedrifter skjermet for eksportmarkedet.

Skal vi tro vestlandsbedriftene ser også denne utviklingen ut til å holde frem. Forventningsindeksen for bedrifter med mer enn 50 % av omsetningen rettet mot eksportmarkedet ender på 74 i fjerde kvartal 2018, mens bedrifter som ikke har omsetning knyttet til eksport har en forventningsindeks for de neste seks månedene på 65.

Resultatindeksen mot andel av omsetning rettet mot eksportmarkedet

Utvikling i regionene

Vestlandsindeks 4/2018 viser en moderat positiv utvikling i resultatindeksen. Fylkesvis er det bedriftene i Hordaland og Rogaland som bidrar til den positive utviklingen, mens bedrifter i Møre og Romsdal og i Sogn og Fjordane i snitt melder om en moderat nedgang i resultatene.

Rogaland er også eneste fylke med økt optimisme for det neste halvåret, men nedjustert optimisme i de tre andre vestlandsfylkene bidrar til å trekke den totale forventningsindeksen ned for andre kvartal på rad. Nedgangen er mest markant blant bedriftene i Sogn og Fjordane, som når sin laveste forventningsindeks i Vestlandsindeksens historie.

Rogaland

Resultatindeksen for Rogaland ender i fjerde kvartal på 63,9, opp fra 62,8 i tredje kvartal. Den positive resultatutviklingen i det sørligste av vestlandsfylkene gjør at Rogaland igjen er fylket med høyest resultatindeks. Underindeksen for investeringer i fylket tar seg igjen opp etter forrige kvartals korreksjon, og får følge av underindeksene for etterspørsel og sysselsetting. Underindeksen for lønnsomhet går noe tilbake etter to kvartaler med fremgang, men ligger fremdeles på et høyere nivå enn ved andre kvartal 2018.

Som eneste vestlandsregion melder rogalandsbedriftene om oppgang i forventningsindeksen i fjerde kvartal, og ender på 68,8 opp fra 66,9. Med det befester Rogalendingene sin posisjon som det mest optimistiske av vestlandsfylkene. Den positive utviklingen viser seg igjen i samtlige underindekser, der særlig positiv sysselsetningsutvikling i fylket bidrar til å trekke den totale forventningsindeksen opp.

Hordaland

Bedriftsledere i Hordaland melder om en moderat oppgang fra forrige kvartals måling og ender på 62,0 opp fra 61,7. Ser man utviklingen i resultatindeksen for Hordaland de siste tre måneder under ett, har indeksen lagt stabilt rundt 62. Underindeksene for etterspørsel og lønnsomhet ligger om lag på samme nivå som ved forrige kvartals måling, mens økte investeringer og noe bedret sysselsetningsvekst bidrar til oppgangen i resultatindeksen.

Forventningsindeksen for hordalandsbedrifter går ned for tredje kvartal på rad og ender på 64,7 ned fra 65,9 i tredje kvartal. Den dempede optimismen preges av lavere forventning til etterspørsel, lønnsomhet og sysselsetting, mens investeringsforventningene tar seg noe opp mot forrige kvartals måling.

Sogn og Fjordane

På tross av positiv utvikling i underindeksene for sysselsetting og lønnsomhet bidrar lavere etterspørsel og investeringer til en moderat nedgang i resultatindeksen for bedriftene i Sogn og Fjordane. Indeksen ender i fjerde kvartal på 61,4, mot 61,9 forrige kvartal.

Forventningsindeksen for Sogn og Fjordane faller i fjerde kvartal til 59,8, ned fra 65,2. Dette er første gang i Vestlandsindeksens historie at bedriftslederne i Sogn og Fjordane rapporterer en forventningsindeks under 60. Dette skjer etter tre kvartaler med nedjusterte forventninger. Det er særlig forventninger om lavere etterspørsel og lønnsomhet som har bidratt til den negative utviklingen, men i fjerde kvartal ser vi også nedjusterte forventninger i underindeksene for investering og sysselsetting. En større del av nedgangen kan nok tilskrives sesongmessige variasjoner i turistfylket, men på tross av den negative utviklingen er det viktig å bemerke at den generelle holdningen fremdeles er optimistisk, da forventningsindeksen ligger godt over 50.

Møre og Romsdal

Resultatindeksen for Møre og Romsdal går moderat tilbake for andre kvartal på rad og ender på 63,0, ned fra 63,9 i tredje kvartal. Underindeksene for lønnsomhet og etterspørsel viser positiv utvikling det siste kvartalet, men nedjustering i underindeksene for sysselsetting og investeringer bidrar til å trekke den totale resultatindeksen ned for fylket.

Også forventningsindeksen for Møre og Romsdal opplever nedgang for andre kvartal på rad, og ender på 65,1, ned fra 65,9. Her er det utsikter om lavere lønnsomhet og etterspørsel som driver utviklingen, mens underindeksene for investering og sysselsetting tar seg noe opp.

Forventningsindeks for fylkene

VESTLANDSINDEKS.NO

